

се засили, когато отдѣлни паши се обявиха за самостоятелни. Страхотнитѣ времена на видинския паша Пазвантооглу, тъй трогателно описани отъ отца Софония, походитѣ на янинския Али-паша, на шкодренския Махмудъ Бошатлж и др. доскоро съ слъзи на очи се разправяха отъ дѣдитѣ ни. Незаплатената и недобре нахранена турска войска тури началото на разбойниците-кърджалии — хиенитѣ на богатитѣ тракийски и мизийски полета. И така, малко преди и следъ великата френска революция, когато народитѣ се борѣха за свобода и равенство, българскиятъ народъ бѣ омаломощенъ, смазанъ душевно и тѣлесно. Обезвѣренъ, той бѣ загубенъ и забравенъ отъ свѣта. Тъкмо въ времето на отца Паисия българскиятъ народъ се бѣ обърналъ на стадо безъ човѣшко и народостно съзнание. Езуитинътъ Бошковичъ, като говори за Ени-пазаръ (Шуменско), презъ който е миналъ въ 1762 год, пише: „Християнитѣ тамъ нищо не знаятъ отъ вѣрата си, освенъ дето се кръщаватъ и умѣятъ да се прекръстватъ, а попътъ и паството му знаятъ само поститѣ и празниците“. Като мълнии всрѣдъ мрачно небе бѣха само смѣлчацитѣ-хайдутѣ, които, крѣвно обидени отъ мѣстната властъ, излизаха по балкани и зовѣха народа за отмѣщение на поруганата честъ.

Къмъ началото на XVIII вѣкъ гърцитѣ, повлияни отъ настѣпилитѣ свѣтовни събития, реформираха училищата си и цариградскитѣ фанариоти, възползувани отъ драгоманския си институтъ при Високата порта, чрезъ църкви и училища, засилиха денационализирането на българската рая. Интелигенцията, особено гражданитѣ, почнаха да се гърчечатъ; българщината се пазѣше несъзнателно само отъ кожения калпакъ на невежия ни селянинъ. Погърчването толкова бързо напредна, че презъ време на гръцкото възстание (завѣрата) българитѣ драговолно отиваха въ Морей да се биятъ за свободата и напредъка на елинизма.

Събитията обаче бързо дойдоха въ помощъ и на българския народъ. Бедственото положение на народа ни, както и постояннитѣ войни на Русия и Австрия съ Турция, засилиха масовата емиграция на народа ни въ чужбина, отъ селата въ градоветѣ, дето живота бѣ по-сигуренъ и се намираще поминъкъ въ занаяти. Ферманътъ на султанъ Мустафа III (1757—73 год.) отъ 1772 год. за свободно организиране на